

Opetus- ja kulttuuri- ministeriö

Lausunto

13.4.2021

VN/8786/2021

VN/8786/2021-OKM-7

Jakelussa mainituille

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto

Muutos koskee ennen kaikkea siirtymäaikaa, josta toisiolain 60 §:n 1 momentissa säädetään. Siirtymäaika liittyy siihen, mistä alkaen toisiolain nojalla luvittujen tietoaaineistojen käyttö siirtyy auditoituun tietoturvaliseen etäkäyttöympäristöön. Ensisijaisesti käyttöympäristönä hyödynnetään sote-tietolupaviranomaisen ylläpitämää ympäristöä, mutta tietoaaineisto voidaan pyytää luovutettavaksi myös muuhun tietoturvaliseen käyttöympäristöön. Ympäristöjen tietoturvasuus varmistetaan auditoinnilla. Alun perin tämä vaatimus oli säädetty tulemaan voimaan 1.5.2021. Nyt tosiasia on se, ettei Suomessa ole yhtään ns. muun palveluntarjoajan auditointia ympäristöä, mm. yliopistoilla tai sairaanhoitopiireillä, vaan ainoa lain vaatimukset täyttävä ympäristö on tietolupaviranomaisen ylläpitämä ympäristö. Tämä ei kuitenkaan sovellu kaikenlaiseen tiedonkäsittelyyn, mm. lääketieteen tutkimuksessa tarvittavat kuvantamisaineistot jäävät tämän ympäristön soveltuvuuden ulkopuolelle.

Muiden palvelun tarjoajien ympäristöjen auditointeihin ei ole päästy tietoturvalisten käyttöympäristöjen vaatimuksia koskevan määräyksen myöhästymisestä johtuen, mikä viivästytti sekä ympäristöjen koventamista, että niiden auditointia. Tästä johtuen erityisesti tutkimustoiminta ja terveydenhuollon oma ko. tietojen käsittely uhkaa keskeytyä, mikäli 1.5.2021 voimaantuloa noudatettaisiin.

Muutosesityksessä esitetäänkin, että tietoturvalisten käyttöympäristöjen auditointivaatimusta noudatettaisiin vasta, kun alan keskeisillä toimijoilla on ilman aiheetonta viivästystä ollut mahdollisuus auditoida järjestelmänsä, mutta viimeistään 1.5.2022. Lokitietoja koskevaa vaatimusta ei kuitenkaan ehdoteta muutettavaksi, koska ne ovat keskeinen keino, joilla rekisteröity, rekisteripitäjä ja viranomaiset voivat seurata ja valvoa henkilötietojen käsittelyä.

Esitys sisältää seuraavat vaihtoehdot:

- 1) Palataan entisiin käytäntöihin
- 2) Siirretään siirtymäaikaa esityksen sijaan puolella vuodella
- 3) Sidotaan siirtymäaikaa sote-uudistuksen voimaan tulon 1.1.2023
- 4) Yhteiseurooppalaiset ratkaisut

Paluu entisiin käytäntöihin ei ole sote-toisiolain hengen ja rekisteröityjen oikeusturvan varmistamisen kannalta kannatettava. Siirtymäajan siirto vuoden sijaan puolella vuodella ei tuo olennaista ratkaisua käsillä olevaan ongelmaan, joka liittyy liian kireisiin aikatauluihin ja auditointilaitosten työkuormaan. Siirtymäajan sitominen sote-uudistukseen voimaantuloon ei liene OKM:n näkökulmasta perusteltu, koska keskeinen sote-aineistojen toisiokäyttö liittyy tutkimukseen ja siten tutkimuslaitosten ympäristöt ovat tässä sote-toimijoiden ympäristöjä keskeisempiä. Lisäksi sote-uudistuksesta

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo@minedu.fi

annetuissa lausunnoissa on nimenomaan kehotettu olemaan asettamatta sote-toimijoille ko. uudistuksen lisäksi muita vaateita samaan ajalliseen hetkeen sote-uudistuksen kanssa. Vaihtoehto 4 ei ole realistinen, koska yhteiseurooppalaisia ratkaisuja ei tällä hetkellä ole olemassa.

Nämä vaihtoehdot huomioiden, ehdotettu määräajan siirto 1.5.2022 vaikuttaa perustelluimmalta vaihtoehdolta.

Ylijohtaja

Eeva-Riitta Pirhonen

Kehittämispäällikkö

Tero Huttunen

Jakelu STM Sosiaali- ja terveysministeriö

Tiedoksi OKM KPE Kansliapäällikön esikunta, Anita Lehikoinen
 OKM KPE Kansliapäällikön esikunta, Iiris Patosalmi
 OKM VAPOS Meri-Tuulia Kaarakainen
 OKM NUOLI Nuoriso- ja liikuntapolitiikan osasto
 OKM KUPO Kulttuuri- ja taidepolitiikan osasto
 OKM VAPOS Varhaiskasv. perusopet. ja vapaan sivistystyön osasto
 OKM KTPO Korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osasto
 OKM LAMOS Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen osasto